GAZETA KRAKOWSKA

Nro 30.

Z KRAKOWA DNIA 14 KWIETNIA 1822 ROKU W NIEDZIELĘ.

Z Petersburga d. 9 Marca. d. k

Nayiaśnieyszy Cesarz ozdobił orderem S. Włodzimierza drugiey klassy Rzeczywistego Radcę Stanu Komarowa, Członka gabinetu; a bryiantowym krzyżem Orderu S. Anny drugiey klassy Radcę Kollegialnego Smirnowa.

Newa puściła dnia 6 b. m. Więcey iak od wieku, nie zdarzyło się to przed 22gim Marca.

Jeneralna Dyrekcyia Kompanii Rossyysko - Amerykańskiey odebrała następuiącą wiadomość o rzadkim wypadku, iaki się zdarzył roku przeszłego na wyspach Aleutyckich: — „Noc z dnia 1 na 2 Marca była bardzo burzliwa i ciemna, przy wiatrze południowo - zachodnim. Nagle dało się uczuć mocne trzęsienie ziemi z okropnym hukiem podobnym do grzmotu. Wkrótce okazały się na powietrzu płomienie ogniste, rozrzucane daleko na wszystkie strony, przez co, pomimo ciemności, można było widzieć wszystko. Niezwłocznie potem spadał z wysokości piasek, peł i popiół na ziemię, tak gęsty, iż nie dozwalał widzieć poblizkich rzeczy, a nawet otworzyć oczu. Okropny ten wypadek natury trwał przez noc całą. O świcie odmienił się wiatr, i spadanie piasku, pełu i popiołu ustało. Zasypały ziemię na pół arszyna wysokości, i śnieg zupełnie zakryły. Morze było mętne, a woda w rzekach miała kolor piwa; nabrała zaś takiey gorzkości, iż stała się wcale niezdatną do użycia, i sprawiała mocny ból w gardle. Wszystko to stało się na wyspie Unalaszka, odległey przeszło 100 wiorst od wyspy Umnak, gdzie w tymże czasie otworzył się wulkan. Gdy się rozwidniło, a piasek, peł i popiół przestały spadać, można było z Unalaszka widzieć ten wulkan. Wybuchaiący z niego ogień był taki, iż nawet przy świetle słonecznem można go było widzieć. Po niejakim czasie ustał, i z otworu wychodził tylko dym gęsty, który się powoli zmnieyszał. Trwało to iednak aż do Sierpnia, kiedy posłano z Unalaszka wiadomość o tym nowym wulkanie. Wyprawiono biegłych do Umnak dla rozpoznania otworu tamecznego wulkanu; lecz nie mogli się zbliżyć do niego. Rozchodzące się na około smrodliwe wyziewy nie dozwoliły przystępu o całą wiorstę. Otwor ten iest odległy na 15 wiorst od brzegu morskiego; dawniey zaś odległość tego mieysca od brzegu wynosiła tylko 5 wiorst. Ztąd pokazało

się, iż ta przestrzeń powstała z wybuchów wulkanicznych, które morze od dawnieyszego brzegu znacznie oddaliły. Peł i popioł, pędzone wiatrem, okryły całą połowę wyspy Unimak, która leży o 300 wiorst od Umnak. „

Z Wilna d. 15 Marca d. k.

Jego Cesarzowicowska Mość, Wielki Xże Mikołay, wyiechał ztąd d. 11 b. m. do Petersburga.

Dnia 9 b. m. pierwsze stada bocianów i żórawi przelatywały przez okolice Rygi ku północy. Jest to ważna nowina, i niejako zaręczaiąca nam trwałość wiosny.

Z Paryża d. 27 Marca.

Izba Deputowanych trudni się ciągle budżetem. Na wyporządzenie kościoła S. Genowefy przyięta 80,000 Fr. P. Girardin zalił się, iż z rzeczonego kościoła, który przeznaczony był na spoczynek sławnych mężów, zdiąć kazano napis: „Wdzięczna oyczyzna wielkim mężom.„ Pytał się, co stało się z śmiertelnemi szczątkami Rousseau? Ponieważ obcy nawet woiownicy szanowali pamięć tego wielkiego męża; Pruski Feldmarszałek Blücher w r. 1815 uwolnił od kwaterunku wieś Ermenonville (mieszkanie niegdy Rousseau) i do wysepki, na którey pochowany był, żaden z woiowników nie śmiał się z nakrytą zbliżyć głową. P. Girardin pytał się także co stało się z prochami Woltera? Minister Corbiere oświadczył, iż zostawiono ie tam, gdzie leżały. Zwłoki te ogłoszone zresztą zostały własnością narodową.

Do teyże izby wprowadzona na nowo została ustawa względem przestępstw drukiem z powodu zmienionego drugiego jey artykułu przez izbę Parów. Po długich sporach przyiętą nakoniec została z powyższą zmianą większością 245 głosów przeciw 99.

Umarł tu onegday Margr: St. Aulaire, teść Xcia Decazes i członek legii honorowey. — Umarł tu także P. Hauy, zasłużony założyciel naszego instytutu niewidomych.

Jenerał Bertrand opuścił Paryż i udał się do oyczystego miasta Chateauroux.

Jak dalece staraią się lud oszukiwac, okazuią rozszerzane z Agen doniesienia o zwycięztwach Jenerała Berton, który znayduie się na czele 20,000 ludzi, o powszechnem nieukontentowaniu i o rewolucyi w Paryżu. Z tem wszystkim lud iest spokoyny i władzom posłuszny.

Podług dziennika w Grenoblu wychodzącego całe buntownicze poruszenie w Pont-de-Beauvoisin stanowiło wykrzyknienie przez dwóch popisowych z r. 1822: niech żyie Cesarz! Kolledzy nawet sami ich uwięzili. — Podług iednego z pism tuteyszych buntownicy wykrzykiwali Chauny: niech żyie wolność! niech żyie Napoleon 2gi! niech żyie lewa strona izby Deputowanych! — Z Coucy oddalić się powstańcy mieli z tem oświadczeniem: że tu niema co robić.

Gazeta Francyi donosi o spełzłym w Roszeli spisku. Kilkunastu podofficerów z 45go pułku, którzy oddawna przez prowadzony przepych na siebie podeyrzenie ściągali, chcieli d. 21 Marca zatchnąć trzechkolorową chorągiew; ale d. 19 ieden z spiskowych odkrył spisek, poczem 11 podofficerów uwięzionych zostało. Pokazało się potem, że większa część officerów pułku, wraz z pierwszemi cywilnemi i woyskowemi urzędnikami zabitemi bydź mieli. Chciano oraz opanować zbroiownią, w którey

znaydowało się 36,000 ręczney broni i mnostwo ładunków.

Taż gazeta głosi co następuie: „Przez uwięzienie P. . . . . sekretarza byłego Ministra, odkryto w pewney Europeyskiey stolicy nader ważną korrespondencyą, z którey okazuie się, iż zrobiony był plan do podniesienia w całym kraiu rokoszu na pierwszą wiadomość o rozpoczęciu nieprzyiacielskich kroków między Rossyią i Turcyią. Spisek ten miał liczne odnogi w Europeyskiey Turcyi, Włoszech, Francyi, Hiszpanii i nawet w Ameryce.„

W szkole rzemiosł i kunsztów w Chalons nad Marną dostrzeżono nieprzystoyne pieśni, i kilku uczniów uwięziono.

W Nant uwięziony został Pułkownik Alix, lecz niewiadomo z iakiey przyczyny.

Z powodu zamachu Jenerała Berton przeciw Saumur oddano pod sąd w Poitiers 56 ludzi, pomiędzy któremi znayduie się kilku maiętnych właścicieli ziemskich, ieden notaryusz i kilku patronów.

Kilkunastu zbiegłych tu w r. z. Piemontczyków, którzy w rewolucyi tamteyszey znakomite grali role, zostali uwięzionemi.

Wydawca dziennika codziennego otrzymał urząd w prefekturze policyi.

Mówią, iż Jenerał Donadieu mianowany iest inspektorem woyska rozciągaiącego kordon od Pireneów.

Nadzwyczayny Neapolitański poseł, Xże Castelcicala, oddał onegday na prywatnem posiedzeniu Królowi list od swoiego Monarchy z doniesieniem o urodzeniu przez Następczyną tronu córki. Jest to iuż iedenaste dziecię, ktore na świat wydała.

P. Pouqueville, ieneralny nasz konsul w Morei i brat sławnego wędrownika, zaszczycony został krzyżem legii honorowey.

X. Pradt wydał tu znowu pismo pod tytułem: "O Grecyi i iey stosunkach z Europą.„

Podług doniesień z Grecyi, które do 16 Marca do Marselii nadeszły, kongres Pelopenesu składaiący się z 50 członków, postanowił do różnych Europeyskich Dworów wysłać reprezentantów, dla wyiednania uznania niepodległości Grecyi. Wyspy Archipelagu rozpoczęły układy Ziednoczonemi Stanami północney Ameryki. Zapewniaią, że Amerykańska fregata Karolina płynąc do Hydry, zawinęła d. 14 Lutego do Tryiestu. Wiezie ona broń i ammunicyią. Na niey udać się maią Greccy deputowani do Wasingtonu.

Z Hagi d. 30 Marca.

Królewic Fryderyk powrócił tu we wtorek z Bruxelli, i tegoż dnia przybyli tu Królewicowie Pruscy Wilhelm i Fryderyk, którzy w tygodniu przyszłym udadzą się do Amsterdamu.

Onegday po nadeyściu kilku sztafet z Frankfortu spadły prawie papiery wszystkich kraiów o 3 do 5 od sta. Duńskich tylko bieg się nie zmienił.

Z Londynu d. 26 Marca.

W Wydziale niższey izby Parlamentu względem uchwał na woysko d. 22 b. m. wszystkie poprawy PP. Hume, Davies, i t. d. zostały podług zwyczaiu odrzucone. — P. Davies nazwał nadużyciem, że officerowie na połowie żołdu będący wchodzić w obcą służbę mogą. Wiadomo mu nawet, że Francuzki podprefekt i dwóch officerów od gwardyi Francuzkiey tę płacę pobieraią.

Nadewszystko nieprzyzwoitą iest rzeczą, iż officerowie dawniey w Angielskim, a teraz w Hanowerskiem woysku służący, ieszcze żołd od Anglii pobieraią. Officer na połowie żołdu będący nie powinien ani cywilney, ani woyskowey za granicą służby przyymować. — Sekretarz wojenny Lord Palmerston odpowiedział na to: że dawniey mówiono iuż o przyymowaniu służby we Francyi, ale nie dowiedziono; a co się tycze officerów legii Hanowerskiey, ustawą Parlamentową zapewniony im iest połowiczny żołd. Nie mogą bydź do służby Angielskiey przypuszczonemi, bo są cudzoziemcami, chociaż iednegoż Monarchy poddanemi. — P. Long dodał: że gdyby wymieniono officerów, którzy zagranicznym służą Monarchom, zaraz cofnionoby im połowiczny żołd. — P. Hume chciał, aby officerom, którzy wchodzą do stanu duchownego, cofniony równie był tenże żołd, iak zaciągaiącym się do obcey służby; ale P. Long odpowiedział, iż o tem nie ma wzmianki w woyskowych artykułach. — Wczoray trudnił się wydział wydatkami na artyleryią. Na ten rok żądano 1,344,000, mniey o 83,000 Fs. od roku zeszłego. P. Hume naganiał szczególniey administracyią. W r. 1796 n. p. płatnik miał 10 pisarków z 1200 Fs. teraz iest ich tylko 8 ale z płacą 2095 Fs. W Towrze i Pallmal kosztowali tylko urzędnicy w 1794 roku 18,726 Fs. w r. z. 65,854 a na teraźnieyszy mało co mniey. Przynaymniey w wyższych urzędach należy większą zachować oszczędność. Naczelnikowi (Wellington) który pobiera 3175 Fs. możnaby przy wielu iego innych urzędach przynaymniey 1000 Fs. odciąć i podobnież dwiema iego sekretarzom. Medyczny wydział chciał także mieć sprostowany i radził, aby go z woyskowym złączyć. Wniosek iego aby od pensyy odciągnąć do 10,000 Fs. został odrzucony i proponowaną kwotę przyięto. — P. Marryath wniosł prośbę od różnych osad w zachodnich Indyiach. Mówił, że coraz bardziey upadaią i przywiódł za przykład, że plantacyia w Demerary, która 40,000 Fs. kosztowała, sprzedaną została za 13,400. Przypisywał winę tego zabronieniu osadom prowadzenia bezpośredniego handlu z północną Ameryką, i t. d.

Na Hydepark na przeciwko domu Xcia Wellingtona oznaczono plac na pomnik bitwy pod Waterloo.

Podług ostatnich doniesień z Irlandyi środki rządu względem przywrocenia spokoyności zaczynaią skutkować.

Pisma tuteysze głoszą, iż Król postanowił wniyść w powtorne śluby małżeńskie.

Słychać, iż Cesarz Rossyyski rozpocząć kazał układy o zakupienie przepyszney biblioteki przez zmarłego Króla w Bukinghamhouse założoney.

W Cupar żyie 4 czyli 5cioletni chłopczyna, który iak tylko zaczał chodzić, połyka łakomo zwyczayną ziemię. Zdrowie iego nie zdaie się na tem cierpieć, i tak chciwym iest tego niezwyczaynego pokarmu, iż iak tylko wymknąć się potrafi z pod oka rodziców, biegnie na ustronie i iako naylepszy przysmaczek ie ziemię. Domyślaią się, iż to dziecko dręczą robaki.

Ministrowska gazeta Goniec zawiera co następuie:

„ Przy wszystkich układach zawsze iest niepewny wypadek; w iednym czasie tyle bywa podobieństwa do pokoiu,

ile w drugim do woyny. Ztąd wynikaią wszystkie sprzeczne wieści; bo żadne układy nie mogą bydź zupełnie utaionemi, i ten, który w zeszłym tygodniu spodziewał się woyny, słusznie dziś z zmiany układów wnosi pokoy. W żadnych układach nie zachodziło tyle niepewności, zwłoki i sprzeczności iak w teraźnieyszych między Rossyią i Turcyią; do tego iednak stopnia doszły teraz rzeczy, iż wszelka niepewność upaść powinna. Dwa Mocarstwa Austryia i W. Brytania staraią się gorliwie zagodzić zachodzące spory, i oddaiąc sprawiedliwość gorliwości i talentom Austryiackiego posła w Stambule, Hrabiego Lützów, wolno nam także bydź powinno dodać, że poseł nasz Lord Strangford przykłada się czynnie do tego i oyczyznie swoiey tak wielkie czyni przysługi, że rodzay ludzki winien mu za nie podziękowanie. Winniśmy także oświadczyć charakterowi Cesarza Alexandra, że od początku pragnie utrzymać pokóy, i że w pomyślney porze do zwiększenia Rossyi, mało okazał chęci do ziszczenia wyniosłych planów Cesarzowey Katarzyny. Ale Turcyia iest drażliwą i zasłrozną, i powodując się nieufnością, sądziła zapewne, iż powstanie Greków ma ieszcze inny cel. Usunąć tę nieufność lub przynaymniey zmnieyszyć, ułagodzić drażliwość Turków i naprowadzić ich do słuchania rozumney rady, nie było małą rzeczą, zwłaszcza przy częstey zmianie Ministrów Tureckich. W ciągu ostatnich dwóch miesięcy postanowienia były raz za pokoiem, drugi raz za woyną; dziś zdawała się Porta nakłaniać do żądań, nazaiutrz obstawała przy tem, co w początkach proponowała. Od początku aż do środka zeszłego miesiąca zdawało się wszystko zapowiadać woynę. Wydane zostały z Petersburga rozkazy, aby woysko znaydowało się w gotowości do boiu, ponieważ Turcy posuwaią się na punkta, w których naypierwsze nieprzyiacielskie kroki rozpocząć się maią. Lecz podług ostatnich doniesień oświadczył Dywan posłuchać mądrzeyszey rady; Rossyia nie zwiększyła swoich żądań, a sprawa Greków nie wystawia iuż nieprzezwyciężonych zawad. W Wiedniu (iak słyszemy) zakończona iuż iest albo w krótce będzie, i mamy powód do wierzenia, że nie przyydzie do woyny i wszystko w przyiacielskim sposobie załatwionem zostanie.„

Poseł nasz w Florencyi, Lord Burghersh napisał operę "Bajazet„ która tu z wielkiemi oklaskami wystawioną została.

Grób Bonapartego na wyspie S. Heleny strzeżony ciągle iest od oddziału woyskowego z 15 ludzi i porucznika złożonego. Nikomu bez pozwolenia gubernatora nie wolno go odwiedzić.

Jenerał Maitland w mowie zagaiaiącey Parlament Joński mowił w nader umiarkowanym sposobie, i zdawał się dać poznać, że gdyby Jończykowie poiedynczo i potaiemnie wspierali byli Greków, rząd możeby na to niebył zważał; ale gdy w iasnym dniu w całey massie z bronią w ręku, iak gdyby natrząsali się z rozkazów władz do Greków przechodzili, musiał temu koniecznie zaradzić, iuż nietylko dla tego, iż Turcy czynili użalenia przeciw naszemu stronnictwu względem Greków, ale nadto, iżby na Angliią nie padało podeyrzenie, że podnieca ogień powstania. Angliia w przedsiębranych środkach w posiadłościach swoich używać musi daleko większey przezor-

ności niżeli inne kraie, ponieważ prawie w wszystkich Europeyskich kraiach znayduią się ludzie, którzy zarzucaią naszemu rządowi, iż iedynie przez ambicyią i machiawelską politykę dla interessu Anglii sprzeciwia się rewolucyynym ich proiektom. A zatem naylepiey przystoi nam neutralność. — Dochody wysp powiększyły się w r. z. o 108. 726 dolarów.

Naczelny Jenerał Mexykański, Augustyn Jturbide, wyraził w wydaney odezwie co następuie: Naystósownieyszym rządem dla Mexyku iest ograniczona Monarchiia w Dynastyi Ferdynanda 7go. Stany Hiszpańskie roztrzygnąć maią czyli Krol uda się do Mexyku lub nie; w ostatnim przypadku naród Mexykański posadzi tego na tronie, którego nayzdatnieyszym uzna. Jturbide wezwany był publicznie, aby koronę na głowę swoią włożył; lecz on oświadcza minieyszą odezwą: że nie szuka inney chwały, iak tylko w przyłożeniu się do wolności swey oyczyzny. Daie z resztą do zrozumienia, iż ieżeliby mu naród ofiarował koronę, tedy cudem tylko mógłby się do przyięcia iey nakłonić, gdyż nad wszystko przenosi spokoyność i ustronne życie.

W Karakas ogłoszona została konstytucyia Rpltey Kolumbiyskiey d. 1go Stycznia i nad brzegiem wystawiono posąg Bolivarowi.

Z Madrytu d. 14 *Marca.*

Nim rodzina Królewska do Araniuez odiechała, miał iak wiadomo Jenerał Riego prywatne u Króla posłuchanie. Król zaprowadził go potem do Królowey i zostawił z nim samą Królową. Okoliczność ta dała powód do wielu domysłów. — Król mianował do 52 departamentów państwa nowych prefektów. Jenerał San Martin pozostał prefektem Madrytu, a Morillo dowódcą woyskowym. Wielu z członków przeszłych Stanów poszło na prefektów.

Wniosek 53 członków, ażeby żaden z deputowanych nie przyymował urzędu aż w rok po ukończeniu swoiego powołania, został przez Stany odrzucony. — Na posiedzeniu d. 9 zapytał się P. Romero Ministra woyny: czyli iest prawdą, że niedawno dwa pułki milicyi z Jaen i Kordowa weszły do Sewilli? Minister odpowiedział, że prawda, ale niewie tego przyczyny. — Przymawiano mu ostro o Walencyią, gdzie nakazano rozbroić milicyią. Z powodu żywych z tego względu sporów, oświadczył Prezes: że Stany spodziewaią się, iż Ministrowie zaspokoią obawy dobrych obywateli. — Przyięcie byłego Jenerała kapitana Escovedo w Sewilli iako deputowanego większością 76 głosów przeciw 54, którego przeszłe Stany dla nieposłuszeństwa pod sąd oddać nakazały, zastanawia bardzo. — Na posiedzeniu d. 13 deputowany Jenerał Alava oświadczył, iż przez wzgląd na biedny stan skarbu zrzeka się 60,000 realow dochodu z komentury S. Jakoba w Hornachos, która mu w r. 1815 w nagrodę iego zasług w bitwie pod Waterloo udzieloną została. — Wielu deputowanych witanemi są przy wychodzeniu z sali radosnemi okrzykami, którzy nawzaiem oświadczaią ludowi, iż do ostatniey kropli krwi bronić będą iego wolności i podaią się na ofiarę, ieżeli staliby się krzywoprzysiężcami.

Quiroga i Balasteros udali się do dóbr swoich. — Pierwszy znaydował się tu przed wyiazdem na przyiacielé

skim obiedzie u Riego. W Talavetrala ofiarowano mu dowództwo kompanii ochotników, ale nie przyiął i wpisał się iako prosty żołnierz.

Nowe Ministeryium trudni się rozmaitemi reformami, a Stany uchwaliły, iż wakuiące urzędy w radzie stanu i przy naywyższych instancyiach nie maią bydź w tym roku osądzone, tudzież wezwały rząd, aby przy mianowaniu na wakuiące urzędy miał wzgląd na osoby pobieraiące iuż pensyie, które przez wniście do czynney służby tracą.

Xiężna Łukieska (była Królowa Hetruryi) podała do Stanów żądanie o wypłacenie iey 18 mill. realów, które należą iey się od Hiszpanii stósownie do umowy małżeńskiey, a o które nadaremnie upominała się u przeszłych Stanów.

Z Smirny d. 8 *Lutego.*

Przed kilku dniami trzech Greków zostało w tey samey chwili, gdy uyść chcieli, przytrzymanych i straconych. Kobiety mogą bez przeszkody oddalić się z miasta i do oyczyzny udać, ale na uyście mężczyzn naznaczona iest kara śmierci, ponieważ uszło ich iuż przeszło 30,000, przez co zmnieyszyły się liczba pracowitey klassy i podatek pogłównego, a nadewszystko, że uciekaiący Grek uważany iest iako nieprzyiaciel.

Xże Jpsylanty, którego zprzykszyć sobie mieli Grecy, zostawił mieszkańców Morei swoiemu losowi i oddalił się.

Z Liworna d. 8 *Marca.*

Przeszło dwie trzecie części Grecyi oswobodzone dotąd są od Turków; lecz czyli na długo, czas okaże. Grecy weszli także do Tessalii, i po opanowaniu Patrazik i Zittuni, postąpili szypko przeciw Larissa. Pod Patrazik i Zittuni stoczyli kilka korzystnych potyczek. Akarnia, część Epiru, Etolii, Phocis, Liwadyia, Boecyia, Attyka, Kubea i cały Pelopenes, aż do 4 twierdz, które są opasane, część Tesalii i prawie wszystkie wyspy Archipelagu znayduią się w ich ręku. Grecyia podzieliła się na trzy rządy: Etoliia, Arkarnia i Epir pod nazwiskiem Gerusi, stanowią pierwszy; Attyka, Boecyia, Kubea, Phocis, Lokris, Doris, Tessaliia i Macedonia pod nazwiskiem Areios-Pagos, drugi; Pelopenes, trzeci, a wyspy Archipelagu stanowić zapewne będą rząd czwarty, co na powszechnem narodowem zgromadzeniu uchwalonem zostanie. Wszystkie te rządy wysłały swoich reprezentantów do narodowego zgromadzenia w Argos, które na przyszłość będzie naywyższą władzą Grecyi.

Z Wenecyi d. 15 *Marca.*

Bitwa Morska pod Lepanto zacząć się miała d. 3 czyli 4 pod wyspą S. Maura, trwać 36 godzin i zakończyć się pod Lepanto. Niema iednak bydź stanowiącą; Turecka flotta utracić miała 26 okrętów, a Grecka 16.

Od granic Tureckich d. 8 *Marca.*

Archipelag Grecki składa się z wysp następuiących: Kandyia ma 60 mil długości, a 7 do 14 szerokości, mieszkańców zaś 280,000, między któremi iest 150,000 Turków; Rhodus ma 20 do 30 tysięcy mieszkańców i piękny port; Samos ma 60,000 mieszkańców samych Greków; Scio ma 150,000 mieszkańców podobnież samych prawie Greków; Lemnos ma 80,000 mieszkańców, między któremi iest 1000 Turków; Negropont ma 16,000 mieszkańców; Tracyia, Macedoniia, Tessaliia, Etoliia, Liwadyia,

Attyka i Morea," tudzież brzegi Azyi mnieyszey i Karyi, po nad morzem czarnem, aż do Trebizondu, zamieszkałe są przez też same szczepy ludu, które tam były w czasie zdobycia Alexandra w Azyi. W ogólności ludność wynosi 12 milliionów, między któremi iest 4 milliiony Greków, 3 milliiony Słowian, 2 milliiony Turków, million 200,000 Wołochów i Multańczyków, oraz milliion 200,000 Albańczyków: w tey zaś liczbie obięci są także żydzi, Ormianie, Cygani, i wędruiące hordy.

Z Bazylei d. 16 Marca.

Proffessor Oken, który od kilku miesięcy dawał w tuteyszym uniwersytecie historyią naturalną, mianowany wczoray przez rząd został professorem medycyny.

Nowy Angielski poseł, P. Wynn, złożył naczelnemu ligi Burmistrzowi Reinhard list wierzytelny.

Z Bruxelli d. 25 Marca.

Xże Canino (Lucyian Bonaparte) bawić tu myśli naymniey trzy miesiące, który czas potrzebny iest do zachowania formalności względem zaślubienia iego syna z córką Jozefa Bonapartego. Na ów czas uda się do Ameryki, gdzie 2gi Sego syn zaślubić się ma z drugą córką iego brata.

W poczetach policyi Paryzkiey umieszczona iest liczba Anglików, którzy od roku 1815 do 1821 Paryż odwiedzili. I tak od roku 1815 od 13,822 pomnażała się co rok ich liczba, aż do 1821, w którym doszła do 20,184.

W Miydon założony został d. 14 b. m. węgielny kamień na nowy kościół Katolicki.

W Charleville ziawiła się druga Pani Krüdener, która chorych uleczа i rozmaite cuda czyni. Prezydent tamteyszy ogłosił ią za fantastyczkę.

Z Kolonii d. 21 Marca.

Na giełdzie tuteyszey przybity wczoray został surowy zakaz rachowania na franki. Bieg wexlowy urządzony zatem zostanie na monetę kraiową.

Z Drezna d. 29 Marca.

Xże Jan powrocił tu po 6ciomiesięczney niebytności z swey do Włoch podroży.

Od 1 Kwietnia odchodzi z Lipska do Magdeburga dwa razy w tygodniu w pokrytem powozie na pół ressorach wozowa poczta. Podróżny płaci 6 gr. (Zł. 1 gr. 13) na milę i wolno mu wziąść z sobą 30 funtów.

Z Kopenhagi d. 28 Marca.

Zburzone morza wymagały tego roku wiele ofiar. Podczas burzy d. 11 b. m. zatopiło się pod samem Frederikshave przeszło 6 okrętow. Miasto Aalberg utraciło 5 okrętow, a około Helsin eru przepłynęło kilkanaście okrętów bez kotwic, lin i masztów.

Z Islandyi piszą pod d. 6 Marca: "W południowych i zachodnich urzędach tey wyspy mieliśmy tey zimy nayłagodnieysze powietrze. Tego lata mieliśmy także obfite urodzaie i połów ryb. W innych częściach nie było tak sprzyiaiące powietrze. Północne i północnozachodnie brzegi otoczone były krą Grenlandską, która przez większą część lata zatrzymała 30 Hollenderskich rybackich statków."

DODATEK
DO Nro 30
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 14 KWIETNIA 1822 ROKU W NIEDZIELĘ.

Z Berlina d. 4 Kwietnia.

Gazeta stanu zawiera następuiący artykuł: "Pomiędzy publicznością rozeszły się doniesienia, które sprawiły powszechną obawę o utrzymanie pokoiu na wschodzie. Lubo układy tak w Stambule, iako i w Wiedniu są taiemnicą polityki, upoważnionemi przecież iesteśmy do oświadczenia, że nic takiego nie zaszło, coby nayrnnieyszy powód do obawy dać mogło. Jeszcze żaden Dwor nie wyrzekł słowa, któreby oznaczało wypowiedzenie woyny lub onę zapowiadało. Przy niewątpliwem życzeniu N. Cesarza Rossyi uniknienia woyny, byleby to stać się mogło z chwałą iego korony; przy uroczystem zapewnieniu Dywanu usunięcia tego wszystkiego, coby potężnemu iego sąsiadowi dać mogło przyczynę do nieukontentowania; przy gorliwych staraniach posłów Austryiackiego, Angielskiego i Francuzkiego, tudzież sprawuiącego w Stambule interessa Pruskie, do nakłonienia Porty do dopełnienia traktatów; przy przekonaniu Dywanu, że ci Posłowie w nayczystszych zamiarach radzą mu utrzymanie przez powolność pokoiu, mamy naygruntownieyszą nadzieię, iż zachodzące ieszcze trudności wkrótce uprzątnione zostaną."

N. Król przyymował dziś w Potsdamie z rodziną swoią i całym Ewanielickim Dworem S. Kommuniią z rąk Biskupa Doktora Eylert.

Z Hamburga d. 2 Kwietnia.

Kosztowne starożytności Egipskie, które Pruski Jenerał Menu Minutoli w uczoney swoiey podróży przez Egipt i Syryią zebrał, z Alexandryi szczęśliwie do Tryiestu doszły, lecz ztamtąd tu wysłane, przez rozbicie się okrętu między Helgoland i Kuxhawen, pochłonęły bałwany morskie. Kilka skrzyń z mumiami zaniesła woda na brzeg Balie pod Bremą. Nadbrzeżni rabusie otwarli skrzynie, przelękli się znalazłszy w nich trupy i zaraz ie pogrzebali. Późniey atoli zostały te mumie odkopane i władzom Pruskiem wydane. Sam Jenerał udał się z Wenecyi na powrot lądem.

Od brzegów Menu d. 31 Marca.

W. Xże Badeński zagaił w Karlsruhe d. 28 b. m. posiedzenia Stanów mową, w którey między innemi wyraził: "Dziękuymy łaskawey Opatrzności, że nas podczas burzy czasu udarowała spokoynością, którey nam milliony ludzi zazdroszczą. Usłyszycie iakie poczynić kazałem kroki dla oswobodzenia handlu z więzów."

Baron Wessenberg miał z powodu poróżnienia się z Stolicą S. nie przyiąć obioru na arcybiskupa Freyburgskiego. (Gdy Rzym nie uznał go biskupem Konstancyyskim, tem pewniey nie uznałby go arcybiskupem.)

Zapatrzywszy się na liczbę Xięgarzów, którzy w iarmacznym Lipskim katalogu są wymienionemi, wnieść z niey można o oświeceniu różnych miast, z czego okazuie się następuiący stosunek: W nadmorskich miastach Lubece, Królewcu, Hamburgu, Altonie, Bremie, Kopenhadze i Rydze, liczą 406,000 mieszkańców i 29 xięgarń, a zatem przypada na iedną xięgarnię 14,000 ludzi. W miastach a oli lądowych Augsburgu, Minchen, Ratysbonie, Frankforcie nad Menem, Ulmie, Stuttgardzie, Manheimie, Wiedniu, Pradze, Preburgu, Oedenburgu, Strazburgu, Berlinie, Bazylei, Akwisgranie, Freyburgu w Brysgowi, Hanowerze, Luneburgu i Noremberdze, liczą 897,000 i 162 xięgarń, a zatem przypada na iedną xięgarnię 5537 ludzi. (Ztem wszystkiem chociażby nawet powyższe liczby rzetelnemi były, wyciągniony iednak z nich wniosek iest tem niepewnieyszy, że każdą xięgarnia iak wiadomo nietylko mieyscowem, ale i okolicznym mieszkańców dostarcza xiążek, i że nadto xięgarnie miast nadmorskich wysełaią ich znaczną ilość do Anglii, Francyi, Hollandyi, Rossyi, Danii, Szwecyi i Ameryki.)

Pytanie względem woyny między Rossyią i Turcyią nie iest dotąd roztrzygnione. Spekulanci rozpuszczaią wedle upodobania w tey mierze wieści, a lichwiarze nayniedorzecznieysze. Jak n. p. że Król Francuzki i Xże Bordeaux nie żyią, że Dom Lafitte zawiesił wypłaty, i t. d.

Uczeni Paryzcy przypisuią tegoroczną nadzwyczay ciepłą zimę, która prawie w całey była Europie, wielkim wulkanicznem wybuchom z pod morza przy biegunie północnym, które oraz są przyczyną, iż tak wiele wielorybów zapędzonych zostało pod brzegi Szkocyi i inne.

Gdy Turcy w r. 1452 Stambuł szturmem opanowali, znaleźli tam tyle pieniędzy i skarbów, iż na ówczas weszło w przysłowie, gdy mówiono o bogatym człowieku: "Ten zapewne należał do złupienia Stambułu!"

Wyznać rzetelnie potrzeba, iż od niepamiętnych czasów względem żadnego przedmiotu nie było tak powszechnego i zgodnego mniemania, iak względem oswobodzenia Grecyi!

Z Sztokolmu d. 26 Marca.

Wielki maskowy bal, który d. 19 b. m. tuteyszy Hiszpański poseł. Jenerał Moreno, w rocznicę powrócenia do kraiu Monarchy swoiego dał, zaszczycił także obecnością swoią Królewic Następca tronu.

Królewic Następca tronu tegoroczną swoią podróż do Niemiec obrócić ma na Kopenhagę.

W gazetach Hamburgskiey Börsen-Halle i Angielskich ogłoszone niedawno artykuły tak o wewnętrzney administracyi Szwecyi, iako też o politycznych iey stosunkach z innemi Mocarstwami, mocno nas zadziwiaią. Podanie iakoby 16,000 ludzi w Dalekarlii cierpiało niedostatek chleba iest równie zmyślone, iak wiadomość, że Rossyia rozpoczęła z naszem Dworem układy o przymierze. Gdy powszechnie wiadomo iest, że Szwecyia wysełą tak do Włoch, iako i Fin-

landy' znaczną ilość zboża, potrzeba zatem byłź bardzo złego umysłu, ażeby choć na chwilę przypuścić, iż Szwecyia woli raczey wywieść swoie żyto za granicę niżeli nim własnych mieszkańców pożywić. Co zaś do wspomnionych wyżey układów, zachodzi teraz układ z Rossyią, ale ten tycze się iedynie umowy względem wzaiemnego wydawania sobie włoczęgów i zbrodniarzów, którzy z iednego do drugiego kraiu przechodzą.

Mianowany posłem naszem przy Barbareskich kraiach Major i Kawaler Kreutzer wyiechał ztąd d. 24 z Sekretarzem poselstwa Walheim. Uda się z Gotenburga do Londynu, a ztamtąd przez Gibraltar daley.

Z Marselii d. 19 Marca.

Na odpłynionym ztąd wczoray do Hydry okręcie znaydowali się ieden Grek, ieden Francuz, ieden Hollender, ieden Szwaycar, Szwedzki kapitan od artylery: Asting i dwóch Amerykanów. Jutro odpływa tamże inny okręt z 19 Niemcami.

Okręt, który d. 2 Grudnia odpłynął z Buenos-Ayres, a wczoray tu przybył, przywiózł następuiące szczegóły o Lima: Jenerał San Martin został iako oswobodziciel w tryumfie przyięty. Wicekról uciekł z woyskiem swoim do gór, gdzie zebrał się korpusik woysk Królewskich. Wszyscy Kreolowie, którzy dla słabości lub choroby iść nie mogli, zostali z iego rozkazu pozabiianemi, aby nie zostawiać w tyle ludzi, którzyby liczbę iego nieprzyiacioł pomnożyli. W kilka dni drogi nim doszedł ieszcze do gór, utracił już do 500 ludzi, w zbiegach i zabitych; ammunicyi i artyleryi wcale iego woyska niemiały. Wielu, ktorzy poszli z Wicekrolem, zabrali z Limy wielkie bogactwa; dla tego San Martin przyspiesza iego ścigenie. Mnogość upadłego śniegu przerwała związek między Limą i Buenos-Ayres. Nastałe w wielu okolicach południowey Ameryki tęgie zimno, uważane iest iako rzadkie zjawisko natury, a od kraiowców Peru i Chili iako nader smutny wypadek przyszłości.

Z Włoch d. 22 Marca.

Obywatele miasta Nizzy prosili Oyca S. o pozwolenie umieszczenia iego wizerunku w sali ratuszney i wystawienie mu w środku miasta pomnika, dla uwiecznienia iego tam pobytu. W prośbie swoiey wyrażaią: "Nigdy w pamięci mieszkańców Nizzy nie wygasną pamiętne dnie 7 Sierpnia 1809 i 9 Lutego 1814, w których W. Swiątobliwość, gwałtownie z państw swoich porwany i do obcych kraiów wieziony, w okolicy tego miasta, w tem właśnie mieyscu, w którem przed trzema wiekami Papież Paweł 3ci i Monarchowie Karol 5ty i Franciszek 1wszy ziazd mieli, od niezliczonego tłumu ludu byłeś radośnie powitany, który nie zważaiąc na przemoc ubiegał się do ciągnienia powozu, który wiózł świętą Jego Osobę." Oyciec S. zezwolił na obie prośby; na pomnik iednak z tego tylko względu, aby w nizkiey iego osobie uczczona była godność, iaką w Kościele posiada.

Nowe urządzenie woyska Papiezkiego ma także na celu oszczędność. Korpus inżynierów iako mniey potrzebny został zniesiony, a liczba urzędników administracyynych iest o połowę zmnieyszona. Mundury mniey są kosztownieysze, ale zato powiększony iest żołd. Teraźnieysze woysko składa się z głównego sztabu na całe woysko, sztabu twierdz, kommissoryiatu, ośmiu bata-

lionów liniowey, a dwu lekkiey piechoty, korpusu jazdy, korpusu artyleryi i bataliionu weteranów. Komandor Bracci iest naczelnym wodzem w stopniu jenerała porucznika. — Dla ulżenia w służbie gwardyi narodowey w Rzymie czynić ią także maią urzędnicy, (wyiąwszy duchownych) bankierowie i kupcy. Mogą się iednak ci wszyscy zapłaconemi zastępcami wyręczyć.

Jenerał Hr. Boigne odkazał miastu Chambery na użyteczne publiczne zakłady 1,350,000 Fr. Tenże założył dawniey w tem mieście instytut dla podeszłych ubogich.

Grecy czynić maią przygotowania do wyruszenia z Morei przeciw Turkom, i między innemi Jpsylanty udać się miał z 10,000 ludzi do Tessalii.

Pisma publiczne głoszą, że Angielska fregata Rewolucyionistka wezwała kilkanaście wysp Greckich, aby unikaiąc nieszczęścia, którem grozi im flotta Turecka, zawdziały Angielską banderę; lecz odrzuciły tę propozycyią. — Na Hydra odkryta została zdrada: żona Greka Geniusto przyrzekła Turkom zapalić z swoiemi stronnikami Hydryiockie okręty, zagwoździć działa na batteryiach i tym sposobem ułatwić Turkom wniyście do portu. Doszedł tego kapitan Sakulewich, uwięził kobietę z iey współwinowaycami i podwoił obronę wyspy. Nazaiutrz przybyła Turecka flotta przed Hydra, i stanęła w pobliskości i czekała na znak zdrayczyny, ale gdy ten nie nastąpił, odpłynęła.

Sprzedarz Książek.

Dnia 15go Kwietnia r. b. o godzinie 10 ranney i w dniach następnych w domu pod Nr. 461 na ulicy S. Jana na drugim piętrze, odbywać się będzie sposobem licytacyi z wolney ręki za gotową zapłatę sprzedarz znacznego zbioru Książek w przedmiotach Gospodarstwa, Technologii, Medycyny, Nauk fizycznych, Weterynaryi, iako też Autorów klassycznych; niemniey Sztuciec obeymuiący instrumenta potrzebne do operacyi w chorobach bydlęcych i t. d. — Katalog tych dzieł przeyrzeć mo na każdego czasu w Księgarni Ambrożego Grabowskiego.

TEATR NARODOWY.

Dziś w Niedzielę d. 14, dana będzie Opera: Tankred.

We Wtorek zaś d. 16, na benefis Ł. Zaleskiego, dana będzie wcale nowa, nigdy tu niewidziana Komedyia ze Spiewami w 4 aktach przez A. Zółkowskiego zastosowana, pod tytułem: Pomnik Xięcia Poniatowskiego.

DONIESIENIA.

Komornik Sądowy uwiadomia Publiczność, iż dnia 22 Kwietnia r. b. z rana o godzinie 9 w Biórze W. Woyta Gminy VII. Piasek odbędzie się sposobem publiczney licytacyi wydzierżawienie Domu pod L. 83 na Piasku będącego, składaiącego się z trzech stancyy dolnych, młyna Konnego do tłuczenia Dębu, i t. p. na rok lub więcey; maiący chęć licytowania, zechcą się w powyższym mieyscu i terminie z gotowemi pieniądzmi znaydować. — W Krakowie d. 13 Kwietnia 1822 r.

J. Słotkowski, kom. Sąd.

Podpisany Komornik Sądowy zawiadomia niniejszym Szanowną Publiczność, iż dnia 16go b. m. i r. o godzinie 10 ranney na Kazimierzu przy Krakowie w domu pod L. 36 to iest w Cegielni, odbędzie się sprzedarz przez publiczną licytacyią w drodze exekucyi Sądowey prawnie zatradowanych ruchomości iako to: Stołków, Stołów, Kanap, Komod, Zwierciadeł, Kufrów, Magli, Bielizny stołowey, Koszul męzkich i kobiecych, Surduta i czapki przechodzonych, butów, Kołder zwierzchnich, Łóżek, pary Koni, Wozu kowanego i t. p. ruchomości. —
Dnia tegoż 16 o godzinie 3 zpołudnia w Krakowie przy ulicy Floryiańskiey pod L. 551 odbędzie się licytacyia, Kanap, Komod, Stołów, Stołków i t. p. sprzętów. Życzących sobie takowe zalicytować, na oznaczone mieysce i czas z gotowemi przybędą pieniądzmi. — W Krakowie d. 11 Kwietnia 1822 r.

T. Jarzyński, Kom: Sąd: